

פרשת תולדות

גיליון 120 התשע"ה

מזל טוב לידודנו
מקים עולה של תורה
הרה"ג ינון ברוכים שליט"א
י"ר "דורשי ה"
לרגל הולדת הבן שיחי
יגדלוהו לתו' לחופה ולמעש"ט

בשם ה' נעשה ונצליח

עזרי תועם ה' עושה שנים וארץ

אשכול יוסף

חידושים נפלאים ועונג שבת בפרשת השבוע

מאת הצב"י רבי יוסף חי סימון טוב שליט"א מחה"ס "כרם יוסף"
ראש ישיבת הנותנידים "אור התורה" ליומני דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ו

בברכת רבותינו הגאונים ראשי הישיבות, ר"י "פורת יוסף" הגאון רבי נושה צדקה שליט"א הגאון רבי דוד כהן שליט"א ר"י "חברון"

בס"ד
ליל כי חשון התשע"ה
לכבוד ידי"ג המאור הגדול מרביץ
תורה בתלמידים, חובר חיבורים
מחוכם, הין נבון וחכם. הרב הנעלה רבי
יוסף חי סימון טוב שליט"א.
אחדשה"מ,

הנני להודות לכת"ר על האי מתנתא
טבא דשדר לן ספרו החדש "שיעורי
כרם יוסף" על מסכת קידושין, אור
חדש על עולם התורה האיר.

נהניתי מסגנונו המיוחד, שמגביר את
חשקת הלימוד, כיון שהדברים
מאירים ובהירים, תפוחי זהב במשכיות
כסף דבר דבור על אופניו בשפה
ברורה ובנעימה. בפרט שכת"ר עוסק
בנושאים מעניינים המושכים את
הלבבות, וכל נושא ונושא מעוטר
בתרועים נפלאים וחשובים במשא
ומתן מתוק מדבש, וכדברי אחי הגאון
רבי פינחס שליט"א, שיש לו תענוג
גדול לקרוא בספרי "כרם יוסף".

ובס"ד מוסר אני מידי יום שיעור לפני
התלמידים מתוך ספרו הנכבד, ורואים
כמה חדות הלימוד ושעשועי
דאורייתא יש לתלמידים מהחידושים
הנפלאים בספר זה.

וכבר נודע מה שכתב הגרעק"א
בצוואתו שידפיסו ספריו בהדפסה
טובה באותיות ברורות על נייר טוב
למען ירוץ הקורא בו. וכזה הוא "כרם
יוסף" קידושין, אותיות בהירות
מאירות עיניים, ואיכות נייר והדפסה,
תורה מפוארה בכלי מפואר!

כה יעשה וכה יוסף, להרבות עוד
פעלים, ולהוציא עוד ספרים רבים
טובים ומועילים, כדרכו בקודש, אשר
ישוטטו בו רבים ותרבה הדעת.

ביקרא דאורייתא
הרב משה יוחאי רז
מחבר הספר "מצא חן" ושא"ס

חדש! הופיע הספר:
"כרם יוסף" קידושין
מעתי לומדים
עם יותר בהירות! עם יותר מתיקות!

"ויעקב נתן לעשו לחם וניזיד עדשים" (כ"ה, ל"ד)

למה יעקב אבינו נתן לעשו לחם, הלא לא ביקש ממנו אלא ניזיד עדשים?

ביאור א'

שמא יטען עשיו דלא הוי מכירה כי נטה למות ומחוייב היה אברהם להאכילו ניזיד עדשים

עלה בדעתי בס"ד ליישב על פי מה שמצינו במסכת קידושין (ח:) התקדשי לי בככר, תנהו לכלב
אינה מקודשת, ואם היה כלב שלה מקודשת. בעי רב מרי מה הדין בכלב רין אחריה ואמרה לו
שיתן הככר לכלב ותתקדש לו האם מקודשת או לאו, האם באותה הנאה שמצילה ממוות
גומרת בדעתה להתקדש לו, או שמא יכולה לומר לו מהתורה אתה חייב להצילני, ונשארת
הגמרא בתיק"ו.

וכן גם כאן במכירת הבכורה יש לומר, שלכאוי יכול היה עשיו אחר כך להטיל פקפוק
במכירה, בטענה שהיה במצב של פיקוח נפש ולכן הסכים למכירת הבכורה תמורת ניזיד
עדשים, אבל למעשה המכירה לא תחול כי מהתורה מחוייב יעקב להביא לו ניזיד עדשים כדי
להצילו, לכך הקדים יעקב אבינו תרופה למכה והקדים ליתן לו לחם, ובזה יצא מכלל סכנה,
וממילא המכירה חלה בתוקף גמור אחר שנטל ניזיד העדשים תמורת הבכורה.

ביאור ב'

שמא יטען עשיו שאין ליעקב אלא שכר אכילתו כדין רופא שפסקו לו דמים הרבה

כעין זה ביאר בספר מיכל מים חיים בפרשתן על פי מה שנפסק בשו"ע (סימן של"ו סעיף ג') מי
שיש לו סמנים, וחבירו חולה וצריך להם, אסור לו להעלות בדמיהם יותר מן הראוי. ולא עוד,
אלא אפילו פסקו לו בדמיהם הרבה, מפני צורך השעה שלא מצאו סמנים אלא בידו, אין לו אלא
דמיהן.

וממילא כך גם כאן, לכאוי יכול היה עשיו אחר כך לטעון שכיון שהיה חולה ונוקק לאכילתו
מחמת רעב וצמא, ממילא אין ליעקב אלא שכר אותו האכילה, אף על פי שפסק לו תמורתו את
הבכורה כדין הפוסק לרופא דמים הרבה עבור הסמנים דאין לו אלא שכרו, לכך הקדים יעקב
לעשיו לחם שבזה יצא מכלל רעב וצמא, והיה צלול בדעתו ומכר לו בכורתו תמורת ניזיד
העדשים.

ביאור ג' - אם רעב שונאך האכילהו לחם

ע"ל על פי מאמר שלמה המלך ע"ה (משלי כ"ה, כ"א) "אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים", כעין מה שמצינו במסכת מגילה (טו:) ת"ר מה ראתה אסתר שזימנה את המן? רבי יהושע אומר מבית אביה למדה, שנא' "אם רעב שונאך האכילהו לחם". ויעיין ברבינו בחיי (פרק כ"א) שפירש בדרך זו הטעם שסילק אברהם את ישמעאל מביתו עם לחם וחמת מים, לפי שראה במראה הנבואה שעתידים בניו להשתעבד תחת ידי ישמעאל, וישנאו אותם שנאה גדולה שאין אומה בעולם שיהיו שונאים לישראל כבני ישמעאל, על כן התנהג אברהם עמו כמו שראוי להתנהג עם השונא ונתן לו לחם ומים, ככתוב "אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים".

ביאור ד' - על ידי שיילפת הפת בעדשים לא יאכל כדרך זולל וסובא

עוד עלה בדעתי בס"ד לפרש על פי מה שכתב רבינו הרמב"ם בספר המצוות (לא תעשה קצ"ה) שיש איסור לאו מן התורה לאכול כמו זולל וסובא, והביא לשון הגמ' בסנהדרין (סג.) אזהרה לבן סורר ומורה מניין ת"ל "לא תאכלו על הדם", דהיינו לא תאכל אכילה שהיא מביאה לשפוך דם, והיא אכילת זולל וסובא שחייב עליה מיתה, וכשאוכל כמו זולל וסובא עובר על לאו, וכתב המשנ"ב (קנ"ו סק"ד) שמתוך זה אנו למדין שגם באופן שאינו מתחייב מיתה על אכילתו, כגון שלא בימי הנערות וכדומה, מכל מקום נוכל לראות כמה מגונה ומכוער הדבר ביותר מדכתיב "ואמרו אל זקני עירו בננו זה וגו' זולל וסובא", ונאמר בקבלה (משלי כ"ג כ) "אל תהי בסובאי יין בזוללי בשר למו", [ולהרמב"ן נכלל כל זה במצות עשה של קדושים תהיין]. והנה כבר כתבו המפרשים, רב האי גאון ועוד, דדבר שנראה מסברא ממידות ונימוסין גם בן נח מצווה בו, ואשר על כן יש לומר שכיון שביקש עשיו מיעקב הלעיטני נא, והיינו שביקש לאכול כדרך זולל וסובא, לכך הביא יעקב לעשיו גם לחם כדי שיילפת הפת בעדשים, ואולי על ידי זה יפרישו מאיסור שלא יאכל כדרך זולל וסובא.

ביאור ה' - בזמנם היו נוהגים לגמור המקח על ידי סעודה

הרד"ק מפרש בשם אביו ז"ל שיעקב נתן לעשיו מחיר כסף תמורת הבכורה, והלחם וניזד עדשים היו לאכילת שניהם על המכירה כדי לקיימה, וכן כתב הרשב"ם שעשיו מכר בכורתו ליעקב בדמים. וכן מבואר בחזקוני שהלחם וניזד עדשים היו כעדות לקיום המכירה: ויעקב נתן לעשיו עם הכסף שנתן לו במקח נתן לו לחם וניזד עדשים לעדות קיום המכירה כדרך כל לוקחים מקח, וכן מצינו "ויקרא לאחיו לאכול לחם" בברית בין יעקב ולבן. וכן כתב בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג (סי' תש"ל) שבימי קדם נהגו לגמור העיסקא על ידי אכילה ושתיה. והספורנו כתב שיעקב עשה קניין חליפין בקניין הבכורה מעשיו.

ביאור ו' - היה בדעתו של יעקב להאכילו גם מבלי מכירת הבכורה

בספר עונג שבת לרבי אפרים צבי קרקאבסקי זצ"ל כתב לבאר דלכאוי' יפלא על יעקב אבינו שהיה מדתו רחמים היאך יתכן שבשעה שביקש ממנו אחיו עשיו הלעיטני נא מן האדום לא רצה ליתן לו אלא רק תמורת מכירת הבכורה, וביאר שבודאי יעקב אבינו היה נותן לעשיו גם מבלי המכירה, והראיה לדבר שלבסוף נתן לו גם לחם, יותר ממה ששאל, אך ניצל הזדמנות זו למכירת הבכורה, לפי שראה שעיפה נפשו להורגים שהיה מלא רציחה ואין ראוי כלל לעבודה, שהרי כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו, לכן עשה כל זה בתחבולה שימכור את בכורתו, להוציא יקר מזולל.

ביאור ז' - עשיו ביקש גם לחם העשוי מעדשים

בפירוש ידי משה על מדרש רבה מבאר בדברי רבי יוחנן שאמר מניה ומן פטרוניה, שהוקשה לר' יוחנן כפל לשונו של עשיו מן האדום האדום הזה, ועוד הלא לא בקש עשו לחם, לכך מפרש ר' יוחנן שעשיו כפל לשונו, להורות שרוצה ניזד עדשים וגם לחם של עדשים, לזה אמר מיינה היינו תבשיל עדשים בעצמם, ומן פטרוניה הכוונה מן החלות של עדשים, כי התרגום של מצות הוא פטירן, לפיכך נתן לו לחם וניזד עדשים, ומלת עדשים חוזרת גם על ניזד וגם על הלחם, ששניהם היה מין עדשים כרצונו של עשיו.

ביאור ח'

שמא יש לומר שיעקב סעד ליבו בפת וחילק גם לכל בני הבית על הזכות שנפלה בחלקו בשמחת קניית הבכורה כעין מה שעושים סעודת מצוה ביום שזוכה האדם במצוות

ביאור ט'

שמא ע"ל שנתכוין יעקב להפרישו לעשיו על ידי אכילת הלחם מאכילת דבר איסור כגון אבל מן החי וגזל וכדומה, דעל ידי זה ישבע ולא יבוא אחרי זמן קצר לאכול דבר איסור